

Teorie – Practică în perspectiva ontologiei umane ~ 1980

Comentând condiția umană în manieră generică, s-ar putea formula – printre altele – și că :

Omul e o ființă ce ființează ec-static, proiectat în viitor (în raport cu un obiectiv, sau vizând un set de obiective, ce pot apare sub formă de: scop, temă-teză, idee, aspirație, cauză, program etc). Dacă această ec-sistență a oamenilor prin angajarea în activități realizatoare e abordată nu doar la un nivel generic (cum e în Dasein-ul lui Heidegger) sau la unul strict individual (cum se petrece în practica obișnuită a psihologilor),...ci și la cel al comunităților structurate socio cultural istoric (începând, deci, cu perioada sedentar agricolă în care devine funcțional scrisul),.. această dimensiune activ ec-sistențială ar putea fi sesizată și **la un nivel uman supraindividual**, al comunităților umane istorice. Ca un element structural formal al acestora...de fapt, ca un ansamblu coerent de structuri supraindividuale interconectate, care ar cuprinde: practica muncii..cea juridică ..cea politic administrativă...cea educativă..cea medicală..cea războinică.. cea sacrală,.. cea artistică și științifică (oricum, lista acestor „practici socio umane,, e limitată – Chenar...). Persoana psihică individuală, pe parcursul existenței sale unice și irepetabile, are de a face și se integrează continuu în majoritatea acestor practici..sincron sau diacron. Iar în interiorul fiecărei practici, ea exercită, în manieră proprie, anumite statute și roluri sociale.

Trimiterea la această zonă supraindividuală a **PRACTICULUI** uman - din care orice subiect se împărtășește -, are importanță pentru înțelegerea psihologiei individului. Căci ea argumentează realitatea existenței, în cadrul generic al umanului, și a unui domeniu corelativ al **TEORETICULUI supraindividual**; constând din mituri, legende, epopei, povesti, istorii, relatări, biografii, expuneri ,povestiri, teorii științifice , doctrine etc. Domeniu din care, fiecare persoană umană, deasemenea se împărtășește, asimilându-și-o, fără a se confunda cu ea. Dar, e important de acceptat și subliniat că, **din dimensiunea psihismului individual, face parte și o arie de ancorare a sa în instanța practicului si a teoreticului supraindividual (care, în cazul teoreticului, se referă de ex la condiția sa de personaj de narațiune,, sau la matematica implicată în derularea actelor sale practice zilnice.)**. Partajarea tradițională făcută de antici între: teoreticul contemplativ...practicul ce se referă la relații interpersonale (etice) și poesisul producător de noutate sintetizată,,se cere recomentat, după elaborările din ultimele două secole,.

Ființarea ec-statică a omului (considerat generic) poate fi interpretată în prezent și ca ființare Practică. Ființarea ca practică înseamnă în același timp desfășurare și manifestare (consum de sine-viață), reproducere în sens uman (producție de bunuri materiale și spirituale), producere de sine (autodeterminare, libertate, devenire, istorie). Ființarea ca practică presupune, ca inclus, un domeniu al Teoreticului, posibil prin rețeaua limbajului ce permite spunerea. Ființa ca practică presupune în același timp producția (poesis) cât și făptuirea (prattein) ; ambele implicând diferențierea subiect – obiect, tehnologie și scopuri.

Producția instituie : diferențierea Om-Natură, cu problemele secundare : - natură umană; - cultură-natură; natură ca lume manipulată și înstăpânită. Producerea de lucruri ca locuri comunitare utile (elemente ale unei structuri agorice) iar ca un corelat al lumii lucrurilor – Realitatea, ca Lume în cunoașterea și înțelesul comunitar ;

- Producția de lucruri înseamnă începutul unui lanț (cerc) ce presupune producția mijloacelor de producție și a materiei prime, producția Tehnologiei și a Teoriei corelate ; apoi, lucrurile ca elemente sunt intersanjabile de unde comerțul și piața (agora). Proprietatea Prattein – ființarea ca practică a raporturilor dintre oameni în cadrul ființării ; - raporturi ierarhice și diferențieri de statuti și roluri în cadrul unor moduri practic suprastructurale, interconectate, ca practică religioasă, artistică, educativă, juridică, politică, războinică, etică).

Ființarea ca făptuire practică presupune (instituie) : Transcendența Legitatea (valori, norme, legi). Instituții. Istoricitate

Capătul Teoretic al ființării e indispensabil, corelat într-o dialectică de cercuri, cu capătul efector (interrelații, ce se diferențiază, determină reciproc) ; - ca doctrină, ca transcendență, ca spunerii. Totul se desfășoară în structura organizată a ființării agorice. O incidență medie, utilă ca punct de plecare pentru omul ce ființează ek-static, e Omul ce a instituit Orașul, iar pentru ființarea sa în detaliu, Instituțiile.

Omul orașului e omul agricol ce înstăpânește lumea ca natură pe care o manipulează, după tehnologii, în baza cunoașterii teoretice (matematice în primul rând, astronomico-geometrice). Orașul cumulează :

- Structura transcendenței (templul, biserica)
- Structura puterii terestre (castel, primărie, armată)

- Structura producției (meșteșug, industrie, fabrică, în tandem cu hinterlandul agricol pe care nu doar îl domină ci îl asigură) ;
- Structura schimbului (piața, agora) a mișcării, a dialecticului ;
- Cultura : educația, concentrarea cunoașterii teoretice, tehnologice și doctrinare, precum și utilizarea acestei stăpâniri teoretice prin : ritual. Judecare, celebrare, cercetare, filosofare.

În istorie există o stadialitate a omenirii urbane :

- Oraș-centru universului – verticalitate religioasă ;
- Oraș, agora- cultură orală (zeii marginali ca transcendență)
- Oraș prins în structura statală, în agora (intelectuală) a tipăriturii ;
- Orașul dispare ca centru în tehnologia electronică.

În oraș, Instituțiile sunt vizibile prin Edificii.

Instituția e o structură a ființării ce asigură desfășurarea unei fațete (mod) al ființării ca practică.

Biserica pentru practica religioasă, primăria...administrative

Uzina..productivă

Tribunalul....religioasă

Teatrul.....artistică

Școala....educativă

Spitalul.....medicală

Poșta, gara, stadionul...

(A institui ceva?...Instituția = o ființă ce ființează ca practică și ca stare are o structură și funcții; o funcționare prin angajarea elementelor material de către oameni întru consum, de raporturi interne ale unei infrastructuri). Inerția Instituției, schimbarea instituțiilor. Instituțiile republicane!!!!

Natura umană: ființarea ființei umane; **Practică și Teorie**

Ființarea omului e existența sa practică în sens larg, prin care se dezvăluie și se afirmă constituind istoria și dimensionându-se în produse. S-ar putea deci pleca, într-o analitică a ființei umane de la Practic în sens largit. Acest practic e de înțeles ca o reunire a Pratteinului (făptuire) cu poesisul (creația de produse) și apare ca vizibilă.. deci ca Practic Efectiv.

- a) Prattein – făptuire, făptuirea între oameni în interiorul umanului, a actelor ce privesc semnificativ existența altor oameni, produse de oameni, etc. Actul moral, actele politice (praxisul revoluționar, războiul, educația, medicina, practica artistică, juridică, religioasă,

organizarea economică. Adică, suprastructura, în ființarea sa făptuitoare, cu istoricitatea și autodeterminarea omului în istorie.

Subiectul e individual ca persoană, cu știința sa: mase, clase, organizații, instituții, subiect istoric.

Obiectul îl constituie persoana conștientă activă, cu trăiri în cadrul vieții umane: - apoi, idealuri, scopuri, valori, cauze pentru care luptăm, chestiunea publică (Res-publica).

Făptuirea se desfășoară cu intenția scop prevedere a consecințelor : deliberare, decizie, angajare, făptuire (secundar abilitatea).

În joc e libertatea Responsabilitate (conștiința practică).

Ca apel și referințe: sisteme de principia, reguli, norme, legi, valori (sistem deontic).

Consecințe subiective și obiective: sancțiuni, vinovăție precum și în plan teoretic, cunoașterea lumii, mai ales în valori.

Concepte limită: - libertate; - omul ca scop în sine; - valoarea; - conștiința morală responsabilitatea.

b)1. Poesisul – făurirea de produse ca lucruri sau opere (ca obiecte reale, ca produse Teoretice) în câmpul spațiului comunitar agoric al realității, cu deschidere transcendentă.

1. Omul produce bunuri și unelte, necesare, utile sie-și, în viața sa și pentru scopurile sale. Obiecte, lucruri bune direct (casă, haine, sabie) sau indirect, ca unelte (producerea mijloacelor de producție), unelte – instrumente (organon). Cu instrumentele acționează asupra naturii culturalizate producând lucruri utile, amenajând, administrând natura-sclav (artă, meșteșug).

Acțiunea făuritoare are un scop și presupune tehnică și abilitate în manipulare (praxeologie) Tehnica poate fi înțeleasă : ca algoritm de acțiune în gândire, ritual...ca instrument, lucru, mijloc de producție. Se ajunge la producția de lucruri și opere.

Tehnologia presupune metoda.

Munca e o fațetă a practicii standardizată în cadrul unor relații sociale.

Subiect e omul individual dar organizat în clase tehnologice (de statut) și instituțională.

Obiect e natura cultivată ce e prelucrată în lucruri sau administrată, expostată ca sclav. Natura sclav și lucrurile rezultate intră în statutul lui a avea, creând o spațialitate detașată, cu care se operează apoi (marfă, comerț) în spațiul agoric cu înstrăinarea oamenilor în marfă, până a omul marfă.

(a fi manipulând manipulată spațialitate)

Lucrul e un loc comunitar agoric de întâlnire și dezbateri, un aspect al Realității.

Făurirea presupune Teoria ca și cunoaștere a Naturii.

Concepte limită : lucrul (cauza) loc comunitar ; - utilitate – nevoie (umană) ; natură cultivată (sclav) ; - a avea și spațialitatea ; - tehnică, tehnologie, metodă.

Formă și materie. Acest cuplu conceptual apare aici, în cadrul producției de obiecte...(așa e și la Aristotel și la Platon – Demiurgul produce ființele. Materia e un termen corelativ ce nu poate scăpa de formă decât ca ipoteză euristică (cum forma substanțială a încercat să scape de materie). Nu se poate afirma că materia e existența primă sau eminentă, ci doar că materia e un implicat de prim rang al ființei într-o analitică a acesteia.

b) 2. Poesisul – artă. Făurirea de obiecte se realizează nu numai în planul lucrurilor (ca decupări ale naturii cultivate) ci și în Opere în sensul decupării și instituirii a unor formule – lanț (etape, punct de sprijin) în plan Teoretic.

Operele se produc și ele (producția de opere)

Și operele sunt în mod eminent centre de comunicare ca și lucrul produc c....loc comunitar și se schimbă pe piața. Comunicarea ținută e informare-mijloc de acțiune într-o practică tehnologică.

Comunicarea în teoretic (știință, valori) presupune o afirmare dezvoltătoare a omului.

Frumosul nu e produs pentru sine. E vorba de lucruri frumoase care capătă un rost – sens comunitar aparte, de obicei în cadrul unei structuri de sens comunitar (practică religioasă de ex.) (casa, statuia, pictura, sabia, templul).

Arta și meșteșugul merg mână în mână.

Poezia și deschiderea transcendent – transcendentală.

Opera ca dezvoltare ce deschide un orizont de sondat și descifrat hermeneutic (a da o interpretare mai clară și comunicabilă trimitărilor, implicațiilor transcendent transcendentale ale poeticului e posibil prin interpretare se sens, după exegeză.

Transcendentalul e ceea ce e dincolo de limite ; orizontul e o limită vagă ; limita ce nu limitează și deschide un orizont – posibilitatea comentariului transcendent prin : sondări, descifrări ipoteze (dar nu în gol. Nu creație în gol ci în umbră, în mister).

Transcendentalul e transcendentalul ființei umane.

Practica teoretică. La o analitică a practicului se relevă în continuare :

- b) Ființa ca și cogitația metodică asupra cazului, în contextul legității Realului întru ființarea practică (ființa activă, volitivă, cu interes, proiectivă, toate aceste ipostaze derivă din idealism ; ființa activă în cogitația și munca ei, sunt un strat subjacent și secundar (în cadrul analiticii) față de ființarea practică ca dar primar (în sens global).
- c) Ființa dezvăluindu-se în producerea de sine istorică prin practică
- d) Implicatul teoretic al ființei, dezvăluit de ființarea sa practică
- e) Teoreticul (statutul ontologic al Teoriei)

Teoria e un produs, parte a Zonei teoretice a ființei ce ființează ca practică umană. Teoreticul e parte a existenței umane, face parte nemijlocit, intrinsec, din ființa ființându-lui.

Teoreticul are realitate, face parte din realitate, natura și Existența umană, dar nu ca substanța ci ca un implicat consubstanțial al ființării practice, ca un loc de trecere indispensabil în interiorul ființei, în cadrul dinamicii ființării.

Teoreticul nu e de natură diferită cu practicul ; ambele fac parte din natura umană ce ființează ca practică ce include ca un moment (verigă de lanț dinamic) al ei, Teoreticul.

Teoreticul ca zonă a dinamicii ființării, e însă indispensabil desfășurării practice, e un loc obligatoriu. În Teoretic, practica vizibilă, efectivă, se înrădăcinează argumentativ. Se poate vorbi de : Practica efectivă (făptuitor, făuritor, ce se dezvăluie, se afirmă, se vede.

Practica Teoretică (loc de înrădăcinare argumentative întru adecvare și eficiență).

Teoreticul poate fi definit ca: Teoreticul ca zonă de înrădăcinare argumentativă; Teoreticul ca model al Realului – Lume; teoreticul ca ideal valoric; Teoreticul ca practică de cunoaștere.

Planul teoretic e o replica (model paradigmă a Realului (și prin el al lumii –naturii) în interioritatea și deci la dispoziția ființei, orientate și susținând practicul efectiv.

Așa cum e ființa ca ființare Practic efectivă așa e și ființa ca ființare Practic teoretică.

Replica (model paradigmă are similitudine (e omoloagă) și validitate, adică permite deducerea unor ipoteze (interpretative, explicative și predictive prescriptive) cu valoare de argumente pentru PE. În plan teoretic e necesară coerența interioară și valabilitatea prin teorie. Eficiență direct (nemijlocită) e necesară neapărat.

Replica realului în plan teoretic realizează un decupaj limitat și orientat prin implicațiile modurilor practice pe care le susțin.

Planul teoretic se realizează în și prin limbă.

Limba e consubstanțială practicii (practică lingvistică) și e o condiție de posibilitate pentru teorie.

Pentru teorie, ființă ca limbaj capătă alt statut decât cel al comunicării și expresiei (cum e în biologie).

Limba e o materie a ființei și un mediu al ei.

Ființarea lingvistică

Limba face posibilă comunicarea și afirmarea expresivă (raporturile dintre persoane în cadrul comunității istorice, spunerile didactice, retorice, epistolare, apreciative-calificative, juridice, politice, poetice) (spunere convingătoare) precum și formulări în plan teoretic ca aserțiune (în prim plan, neutrală). Pentru discursul teoretic nevoie de :

- Termenii teoretici cu semnificații circumscrise prin definiții posibile, detașați din universul discursului ;
- O structură logico-gramaticală
- O organizare a unui discurs cu sens, coerent și valid ce poate căpăta adeziunea altora (și să aibă un grad de credibilitate).

În cadrul ființării practic lingvistice, se detașează planuri ierarhice, structuri ale discursului teoretic, care realizează câmpurile teoretice de referință ale practicii.

Diferențierea analitică semn – semnificația, nu realizează împărțirea în două substanțe ; ambele fac parte din practica lingvistică – teoretică care e natural reală

Discursurile teoretice pot să nu apară ca texte explicite și ca Doctrine implicate în practica efectivă.,